

III. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

III. 1. ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Základní škola logopedická v Rakovníku je zaměřena na vzdělávání a výchovu žáků, jejichž intelekt umožňuje vzdělávání v běžné základní škole, ale zároveň je pro jejich úspěšné vzdělávání nezbytná intenzivní logopedická péče.

Základní škola logopedická je školou pro **žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**. Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností potřebuje poskytování **podpůrných opatření**. Podpůrná opatření poskytuje škola bezplatně na základě doporučení **školského poradenského zařízení**.

Žáci Základní školy logopedické v Rakovníku se vzdělávají podle školního vzdělávacího programu zpracovaného podle **Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP-ZV)**. V učebním plánu byla **využita disponibilní časová dotace k výuce řečové výchovy a individuální logopedickou péči**. Toto využití disponibilní časové dotace zajišťuje respektování individuálních vzdělávacích potřeb žáků základní školy logopedické (rozvoj a náprava řeči) a zároveň umožňuje bezproblémové začlenění do běžné základní školy po ukončení 5. postupného ročníku.

Základní škola logopedická v Rakovníku je školou s 1. – 5. postupným ročníkem. Předpokládáme, že žáci na konci 5. ročníku dosáhnou pomocí intenzivní logopedické péče takových řečových dovedností, že se na 2. stupni základní školy budou moci vzdělávat v běžné škole.

Cíle vzdělávacího a výchovného procesu jsou definovány v plánu rozvoje školy. Naše škola je pro všechny žáky bezpečným prostředím, ve kterém jsou respektovány a v průběhu vzdělávání zohledňovány individuální potřeby a možnosti žáků vyplývající z jejich handicapu. Během vzdělávání jsou uplatňovány speciálně pedagogické metody, postupy, prostředky a formy práce a žákům je poskytována taková míra podpůrných opatření, s jejíž pomocí mohou dosahovat výsledků, které odpovídají jejich maximálním možnostem.

Naším cílem je vybavit žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro úspěšné zapojení do života. Chceme, aby absolvent naší školy doceňoval význam dalšího vzdělávání, uměl se chovat ve společnosti a soucítil s těmi, kdo potřebují pomoc.

Naším cílem je společnosti prospěšný a v osobním životě spokojený člověk.

III. 2. VÝSTUPY KLÍČOVÝCH KOMPENCÍ (profil absolventa školy)

Cílem vzdělávání není osvojení určitého rozsahu učiva, ale vybavení žáka souborem znalostí, dovedností a postojů, tj. kompetencemi. Učivo se stává prostředkem, jak těchto kompetencí dosáhnout.

Rámcový vzdělávací program zadává závazný výčet znalostí, dovedností a postojů, které by měl žák mít na konci devátého ročníku školní docházky. Tyto znalosti, dovednosti a postoje představují obsah dané klíčové kompetence. Žák je získává postupným plněním očekávaných výstupů oborů.

V tomto školním vzdělávacím programu uvádíme **výstupy klíčových kompetencí** na konci 3. a 5. ročníku, protože Základní škola logopedická v Rakovníku je školou s 1. – 5. postupným ročníkem. Výstupy pro absolventa 5. ročníku základní školy logopedické **odpovídají výstupům klíčových kompetencí žáka běžné základní školy na konci 5. ročníku, aby absolventi Základní školy logopedické v Rakovníku mohli po ukončení 1. stupně základního vzdělávání úspěšně pokračovat na běžné základní škole.**

Obsah klíčových kompetencí jsme zpracovali do podoby „úkolů“, které by měl žák splnit, aby prokázal dosažení dané kompetence. Tím jsme zároveň definovali **profil absolventa školy**. Plnění uvedených „úkolů“ se dá ověřit a hodnotit, takže jsme tímto způsobem zároveň získali také **kriteria pro hodnocení klíčových kompetencí žáka**.

VÝSTUPY KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ V JEDNOTLIVÝCH VÝUKOVÝCH OBDOBÍCH (na konci 3. a 5. ročníku)

■ Kompetence k učení

1. stupeň:

1. období: po ukončení 3. ročníku žák:

- osvojil si základní dovednosti potřebné k učení (koncentrace pozornosti, zraková a sluchová diferenciacie, paměť)
- pracuje podle ústních i písemných instrukcí
- správně používá učební pomůcky
- čte s porozuměním, ve čteném textu vyhledá odpovědi na otázky
- při plnění úkolů spolupracuje ve dvojici nebo ve skupině
- organizuje své pracovní místo tak, aby byly vyloučeny rušivé podněty
- připraví si tašku do školy (nezapomíná školní pomůcky)
- pečlivě vypracuje domácí úkoly
- včas požádá o pomoc při řešení výukových problémů

2. období: po ukončení 5. ročníku žák:

- čte s porozuměním (nahlas i potichu), orientuje se v textu
- vybírá z textu základní informace, rozliší podstatné a nepodstatné informace
- rozumí probíraným odborným termínům, symbolům a značkám, správně je používá
- pracuje podle ústních i písemných instrukcí
- spolupracuje ve dvojici i ve skupině
- zhodnotí vlastní výsledky učení (míru splnění zadaných úkolů, individuální pokrok)
- pravidelně se připravuje na výuku, a tak předchází výukovým problémům
- vhodnou formou požádá o pomoc při řešení výukových problémů

■ Kompetence k řešení problémů

1. stupeň:

1. období: po ukončení 3. ročníku žák:

- snaží se problémům předcházet (správným chováním k vyučujícím i spolužákům, kvalitní přípravou na vyučování)
- popíše jednoduchý problém (vlastní nebo ostatních žáků) a navrhne způsob jeho řešení
- při řešení problémů spolupracuje ve dvojici, neprosazuje své zájmy na úkor ostatních
- zeptá se na to, čemu nerozumí a slušnou formou požádá o pomoc
- adekvátním způsobem se zapojuje do školních aktivit

2. období: po ukončení 5. ročníku žák:

- identifikuje vlastní problémy při osvojování učiva, vhodnou formou požádá o pomoc vyučující i spolužáky
- řeší problémy včas, postupně a s rozvahou
- u jednoduchých problémů hledá jejich příčiny a navrhuje více možností řešení
- všímá si problémů druhých a vhodným způsobem nabízí pomoc
- při řešení problémů účelně spolupracuje ve dvojici i ve skupině
- aktivně se zapojuje do diskuze, v diskuzi vhodnou formou obhájí vlastní názor a respektuje názory ostatních

■ Kompetence komunikativní

1. stupeň:

1. období: po ukončení 3. ročníku žák:

- odstranil špatnou výslovnost přetrvávající z předškolního věku, osvojil si správnou výslovnost všech hlásek
- chápe význam slov; třídí slova podle významu
- osvojil si přiměřenou slovní zásobu a aktivně ji využívá v komunikaci se spolužáky i pedagogy
- tvoří formálně i obsahově správné věty (tvary slov, pořádek slov ve větě apod.)
- zbavil se ostychu z vlastního mluveného projevu před spolužáky
- zvládá základní komunikační dovednosti (žádost, omluva, krátké vyprávění v jednoduchých větách, střídání role mluvčího a posluchače v rozhovoru)
- dramatizuje krátký příběh
- rozumí základním formám nonverbální komunikace a sám je správně používá (gesta, mimika)

2. období: po ukončení 5. ročníku žák:

- zvládá samostatný delší mluvený projev, v ústní komunikaci se vyjadřuje přesně a srozumitelně
- v komunikaci používá formálně i obsahově správné rozvitě věty a souvětí
- zvládá komunikaci ve skupině, zapojuje se do diskuze
- v diskuzi vyslechne odlišný názor a respektuje ho; vlastní názory hájí klidnou a rozumnou argumentací
- popíše jednoduchý pracovní postup, používá osvojené odborné termíny
- má osvojeny základní formy konverzace v různých společenských situacích
- ovládá základy písemné komunikace (adresa, pozdrav, zpráva, blahopřání, dopis)
- umí přivolat pomoc v krizových situacích; správně a zodpovědně využívá tísňová volání

■ Kompetence sociální a personální

1. stupeň:

1. období: po ukončení 3. ročníku žák:

- adaptoval se na školní prostředí a změny denního režimu
- respektuje základní pravidla slušného chování ve vztahu k vyučujícím, spolužákům, zaměstnancům školy
- chová se správně v různých společenských situacích; nejen ve škole, ale i při mimoškolních akcích
- při práci respektuje dohodnutá pravidla
- je tolerantní k chybám spolužáků, snaží se jim podle svých možností pomoci
- provádí jednoduché sebehodnocení (určí míru splnění úkolu, hledá příčiny úspěchu či neúspěchu)

2. období: po ukončení 5. ročníku žák:

- respektuje pravidla chování daná školním řádem, vnitřním řádem školy a pravidly práce v odborných učebnách
- rozpozná nevhodné chování a navrhuje účinná výchovná opatření
- snaží se objektivně hodnotit svoji práci (individuální pokrok i míru splnění požadavků)
- účinně spolupracuje ve dvojici i ve skupině, nesnaží se prosazovat své zájmy na úkor ostatních členů skupiny
- hodnotí práci členů skupiny a jejich přínos pro práci celé skupiny s tolerancí a empatií
- toleruje rozdílné možnosti ostatních žáků při osvojování učiva
- přiznává právo na omyl nejen sobě, ale i vyučujícím a spolužákům
- rozdílné znalosti a dovednosti členů skupiny oceňuje jako výhodu při plnění zadaných úkolů, ne jako překážku
- rozpozná, kdy někdo druhý potřebuje pomoc, vhodnou formou nabídne přiměřenou pomoc

■ Kompetence občanské

1. stupeň:

1. období: po ukončení 3. ročníku žák:

- řídí se základními pravidly soužití ve škole
- chová se pěkně ke všem spolužákům bez ohledu na jejich etnický původ, národnost, sociokulturní zázemí a individuální možnosti při plnění školních úkolů
- respektuje autoritu učitele, chová se s úctou ke všem zaměstnancům školy
- respektuje pravidla slušného chování i při mimoškolních akcích
- pečuje o školní pomůcky, chrání svůj vlastní majetek i majetek školy
- je odpovědný za plnění školních povinností, snaží se dosahovat co nejlepších výsledků
- chrání své zdraví, dodržuje základní hygienické zásady a pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- chrání své bezpečí při setkání s neznámými lidmi

2. období: po ukončení 5. ročníku žák:

- dodržuje pravidla chování stanovená školním řádem a vnitřním řádem školy ve škole i při mimoškolních akcích; zná práva a povinnosti žáka
- je odpovědný za plnění svých povinností, přijímá důsledky jejich neplnění
- rozpozná nevhodné chování (vlastní i spolužáků), navrhuje vhodná a účinná výchovná opatření
- odmítá projevy jakékoli nesnášenlivosti
- navazuje a udržuje přátelské vztahy založené na respektu, toleranci a empatii
- chrání své zdraví dodržováním zásad ochrany zdraví, prevence úrazů a zdravého životního stylu
- dodržuje zásady práce v učebnách odborných předmětů, řídí se zásadami bezpečnosti a hygieny práce
- poskytne první pomoc s využitím příruční lékárničky (dle svých možností)
- respektuje pokyny kompetentních osob v krizových a život ohrožujících situacích, zodpovědně využívá možnosti tísňového volání
- pečuje o estetické a zdravé prostředí ve třídě a ve škole, třídí odpad

■ Kompetence pracovní

1. stupeň:

1. období: po ukončení 3. ročníku žák:

- pracuje podle ústních instrukcí nebo ukázkové práce, zapojuje vlastní fantazii
- správně pojmenuje použitý materiál a pomůcky pro jeho zpracování
- dodržuje daný pracovní postup
- soustředí se na práci, dokončí výrobek, snaží se o co nejlepší výsledek dle svých možností
- při práci dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce
- organizuje své pracovní místo tak, aby byly vyloučeny rušivé podněty

2. období: po ukončení 5. ročníku žák:

- pracuje podle ústních i písemných instrukcí a jednoduchého návodu
- popíše vlastnosti použitých materiálů, funkci nástrojů, náradí a pomůcek
- vybírá si vhodné pomůcky pro zpracování daného materiálu
- důsledně dodržuje pracovní postup
- dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce
- spolupracuje ve dvojici a ve skupině
- zhodnotí výsledky své práce i práci ostatních členů skupiny (včetně osobního přínosu pro práci skupiny)
- váží si každé poctivé práce a chrání její výsledky
- orientuje se ve vybavení příruční lékárničky, ošetří drobná poranění

III. 3. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Výchovně vzdělávacími strategiemi jsou způsoby, kterými rozvíjíme jednotlivé klíčové kompetence; jsou to cesty, jakými chceme dosáhnout cíle.

Při rozvoji klíčových kompetencí škola uplatňuje tyto postupy:

- respektování individuálních potřeb žáků
- stanovení splnitelných cílů a forem práce respektujících schopnosti a aktuální zdravotní stav žáků
- důraz na důkladné procvičení učiva a propojení osvojených poznatků s jejich praktickým využitím

STRATEGIE VEDOUCÍ K UTVÁŘENÍ A ROZVÍJENÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ

■ Kompetence k učení

„být motivovaný k učení, osvojit si potřebné dovednosti k učení a být zodpovědný za své vzdělávání“

- snažíme se poskytnout žákům pocit úspěchu tím, že vědomě navozujeme situace, ve kterých může být žák úspěšný a prožít pocit radosti z osobního přínosu pro práci skupiny
- při hodnocení používáme převážně prvky pozitivní motivace
- oceňujeme každou iniciativu žáků, každý samostatně projevený zájem o učivo
- společně s žáky hledáme návod, jak pokračovat ve vzdělávání, jak odstranit nedostatky
- hodnotíme nejen míru splnění požadavků, ale také individuální pokrok žáka v souladu s jeho individuálními možnostmi
- rozlišujeme základní a rozšiřující učivo, přihlížíme k individuálním možnostem každého žáka
- učíme žáky sebehodnocení - poznávání vlastních pokroků a problémů při osvojování učiva
- připravujeme žáky na celoživotní vzdělávání: učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace ze všech možných dostupných zdrojů
- učíme žáky orientovat se v textu, vybírat klíčové informace a zpracovat je do přehledných poznámek
- učíme žáky využívat výpočetní techniku jako zdroj informací; vedeme žáky k odpovědnému přístupu k výběru informací z internetu
- učíme žáky rozumět základním odborným termínům, znakům a symbolům a aktivně je používat
- zaměřujeme se na osvojení „aktivních dovedností“, předmětem hodnocení není zapamatování a reprodukce poznatků, ale hlavně jejich pochopení a použití v praxi
- snažíme se, aby žáci získávali nové znalosti a dovednosti díky své aktivní práci a nejen předáváním již hotových faktů - díky tomu si je nejen lépe zapamatují, ale také je lépe využijí v praxi
- žákům zadáváme úkoly prakticky využitelné v jejich každodenním životě
- učíme žáky logicky propojovat znalosti, dovednosti a postoje získané v různých vyučovacích předmětech
- učíme práci s chybou
- vysvětlujeme žákům význam vzdělání pro profesní uplatnění

■ Kompetence k řešení problémů

„nebát se problémů, umět problémům předcházet, osvojit si základní dovednosti pro řešení problémů“

- učíme žáky nebát se problémů, učíme žáky chápat problémy jako výzvu, ne jako hrozbu
- učíme žáky poznat své vlastní problémy při osvojování učiva, popsat je, svěřit se s nimi a požádat o radu
- vedeme žáky k poznání, že požádat o pomoc není ostuda, pokud žák požádá vhodnou formou
- nabízíme možnosti řešení problému, ale ponecháváme žákům vlastní odpovědnost za jejich vyřešení
- učíme žáky nést odpovědnost za následky svých rozhodnutí při řešení problémů

- seznamujeme žáky s možnostmi odborné pomoci při řešení závažných problémů, rozvíjíme samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů
- učíme žáky samostatně řešit běžné životní situace (pomocí praktických problémových úloh a situačních scének, jejichž řešením si upevňují a prohlubují osvojené učivo)
- neustále monitorujeme, jak žáci zvládají řešení problémů
- učíme žáky, jak některým problémům předcházet - učíme je plánovat domácí přípravu, rozvíjíme základní dovednosti potřebné k učení, učíme žáky organizovat své pracovní místo tak, aby byly vyloučeny rušivé podněty

■ Kompetence komunikativní

„osvojit si základní komunikační dovednosti a užívat je v různých společenských situacích“

- klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace, netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy v komunikaci a chování žáků
- podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky různých věkových kategorií
- učíme žáky volit vhodné formy komunikace v různých životních situacích (s vrstevníky, rodiči, učiteli, v obchodě, na úřadech a v krizových a život ohrožujících situacích)
- učíme žáky respektovat základní pravidla komunikace (střídání role posluchače a mluvčího, respektování jiných názorů a obhajoba vlastních názorů pomocí rozumné a klidné argumentace)
- učíme žáky porozumět nonverbální komunikaci
- učíme žáky základům asertivní komunikace
- učíme žáky všem formám písemné komunikace
- učíme žáky jasněmu a srozumitelnému vyjadřování při popisu věcí i výsledků pozorování a experimentů
- rozvíjíme slovní zásobu žáků
- rozvíjíme schopnost samostatného delšího mluveného projevu (formou různých referátů a prezentací)

■ Kompetence sociální a personální

„spolupracovat v týmu, hodnotit svoji práci i práci týmu, chovat se zodpovědně a být citlivý k potřebám jiných lidí“

- záměrně vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují; učíme žáky vnímat spolupráci lidí s rozdílnými schopnostmi a zájmy ne jako překážku, ale jako výhodu při plnění zadaných úkolů
- učíme žáky vycítit, kdy někdo druhý potřebuje pomoc a umět mu ji vhodnou formou nabídnout
- učíme žáky prožívat pocit radosti z poskytnuté pomoci
- učíme žáky ocenit poskytnutou pomoc a poděkovat za ni
- netolerujeme nekamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci
- učíme žáky spolupracovat v týmech, rozvíjíme schopnosti žáků zastávat v týmu různé role
- rozvíjíme u žáků schopnost citlivě hodnotit práci členů týmu a zhodnotit svůj přínos pro práci skupiny
- učíme žáky tolerovat rozdílné možnosti ostatních žáků při osvojování učiva, přiznat právo na omyl respektovat různé formy práce s ohledem na individuální možnosti každého žáka
- budujeme zdravé sebevědomí, rozvíjíme seberegulaci činností a chování žáků na základě jejich sebepoznání
- vedeme žáky k osvojování základních mravních hodnot v rodině i ve společnosti
- vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi lidmi

■ Kompetence občanské

„respektovat pravidla soužití, znát svá práva a povinnosti, být zodpovědný za své zdraví“

- důsledně vyžadujeme dodržování pravidel chování stanovených školním řádem ve škole i při mimoškolních akcích; vedeme žáky k pochopení nutnosti stanovení pravidel a jejich respektování
- umožňujeme žákům stanovit si vlastní rozumná pravidla pro život třídy
- učíme žáky respektovat autority
- učíme žáky navazovat a rozvíjet přátelské vztahy založené na respektu, toleranci a empatii bez ohledu na etnický původ, národnost, pohlaví, náboženské vyznání, sexuální orientaci, zdravotní stav a věk
- netolerujeme sociálně patologické projevy chování (šikana, zneužívání návykových látek, kriminalita mládeže)
- netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu
- učíme žáky rozpoznávat nevhodné chování a uvědomovat si jeho možné důsledky
- nabízíme žákům vhodné volnočasové aktivity jako protipól nežádoucím sociálně patologickým jevům
- prakticky nacvičujeme vhodné chování v různých společenských situacích
- vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví i zdraví ostatních lidí
- vedeme žáky k ochraně životního prostředí jako základní podmínky zdravého života
- důsledně vyžadujeme dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce
- učíme žáky adekvátně reagovat v krizových a život ohrožujících situacích - umět přivolat pomoc, řídit se pokyny kompetentních osob a dle svých možností poskytnout první pomoc
- učíme žáky základním technikám:
 - odmítání návykových látek
 - obrany před psychickým a fyzickým zneužíváním
 - jednání s neznámými lidmi a agresivními jedinci
 - ochrany před patologickým hráčstvím
- seznamujeme žáky s právy dítěte a se základními lidskými právy a povinnostmi občana
- učíme děti využívat služby pomáhajících organizací v případě, že jsou jejich práva porušována

■ Kompetence pracovní

„osvojit si základní pracovní dovednosti, mít kladný vztah k práci, zvolit si vhodné povolání“

- vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci
- vedeme žáky k úctě ke každé poctivé práci
- prací nikdy netrestáme
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností
- vedeme žáky ke snaze odvést maximální výkon dle svých možností
- kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme (přihlížíme k individuálním možnostem žáka, oceňujeme snahu)
- rozvíjíme hrubou i jemnou motoriku, koncentraci na pracovní výkon a pracovní výdrž
- učíme žáky pracovat podle ústních i písemných instrukcí, plánu či schématu
- seznamujeme žáky s vlastnostmi různých materiálů a funkcí pracovního nářadí; učíme je volit vhodný materiál a nářadí pro realizaci vlastního pracovního záměru
- důsledně vyžadujeme dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce
- vedeme žáky k dodržování pracovních postupů
- seznamujeme žáky s různými profesemi, vysvětlujeme jim význam úspěšného pracovního uplatnění v jejich dalším životě
- seznamujeme žáky s právy a povinnostmi zaměstnance podle Zákoníku práce
- učíme žáky pravidlům účinné spolupráce

III. 4. ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení. Poskytování podpůrných opatření je bezplatné.

Podpůrná opatření se člení do 5 stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření 1. stupně realizuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory. Podpůrná opatření 2. – 5. stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti rodičů nebo zákonného zástupce žáka zpracuje škola pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními 2. – 5. stupně individuální vzdělávací plán. Kritériem hodnocení výsledků práce ve škole se potom u těchto žáků stává plnění individuálního plánu. Tak ještě důsledněji respektujeme potřeby každého žáka.

Škola má vynikající podmínky pro poskytování všech stupňů podpůrných opatření. Škola je vybavena pestrá nabídkou kompenzačních a rehabilitačních pomůcek a pracují zde zkušení pedagogové erudovaní v oblasti speciální pedagogiky.

Při vzdělávání i výchově klademe důraz na **individuální přístup** ke každému žákovi – respektujeme všechna omezení vyplývající z charakteru postižení nebo zdravotního oslabení žáka, poskytujeme doporučená podpůrná opatření. Volíme takové úkoly, metody a tempo práce, aby každý žák mohl zažít pocit úspěchu a radost z osobního přínosu pro práci skupiny.

Samozřejmostí je taktní hodnocení - oceňujeme každý individuální pokrok žáka, povzbuzujeme k dalším, ještě lepším výkonům a jako součást hodnocení poskytujeme návod, jak odstranit nedostatky.

Kvalitu výuky a výchovy žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními zvyšujeme poskytováním dalších služeb:

- Zapojení **asistentů pedagoga** a **osobních asistentů** do vzdělávacího a výchovného procesu umožňuje ještě větší respektování individuálních potřeb žáka.
- Kvalifikovaná pracovnice provádí s dětmi **zdravotní tělesnou výchovu**. Škola je dobře vybavena rehabilitačními pomůckami, včetně **vířivé vany** a **rehabilitačního bazénu s posuvným dnem**, vyšší teplotou vody a protiproudem.
- Žákům poskytujeme **intenzivní logopedickou péči** vedenou plně kvalifikovanou logopedkou. (ve školním učebním plánu jsme věnovali všechny hodiny disponibilní časové dotace předmětu „řečová výchova“).
- Škola se snaží pro žáky zajistit odborně prováděnou **kanisterapii**.
- K relaxaci i multisenzoriální stimulaci žáků používáme speciální místnost, tzv. **snoezelen**.
- **Kombinovanou saunu** užíváme k relaxaci a otužování dětí (se souhlasem lékaře).
- Žáci, kteří mají narušenou motoriku a nemohou psát, mají **ve třídě vlastní počítač** s řadou výukových programů. Ve škole jsou k dispozici také **tablety**. Využíváme je k práci s výukovými programy
- Jsme ochotni se zabývat podněty žáků, které nám mohou sdělit nejen přímo, ale i anonymně prostřednictvím **schránky důvěry**.

- **Výchovný poradce** školy řeší výchovné problémy žáků. Závažná porušení školního řádu řeší tzv. **výchovné komise**, kterých se kromě výchovného poradce účastní třídní učitel a ostatní vyučující žák, rodiče, zástupce vedení školy a odboru sociálně právní ochrany dětí, psycholog SPC i samotný žák.
- Součástí školy je **speciálně pedagogické centrum**, které nabízí rodičům **poradenské služby** při řešení výukových i výchovných problémů jejich dětí, doporučuje **rehabilitační a kompenzační pomůcky**, pomáhá žákům zvládat výukové problémy pomocí **speciálních výukových programů**.
- Poradenské služby poskytuje také **pedagogicko - psychologická poradna**, která se nachází přímo v budově školy.

III. 5. ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Realizace průřezových témat probíhá těmito způsoby:

- **jako součást učiva některého vyučovacího předmětu**
 - v přehledu je uveden: - vyučovací předmět
 - ročník
 - učivo, jehož prostřednictvím se průřezové téma realizuje
- **jako krátkodobý nebo dlouhodobý projekt**
 - projekty jsou v přehledu vyznačeny modrou barvou; u krátkodobých projektů je uveden ročník, ve kterém se projekt uskuteční
 - u projektů uvádíme i jeho zaměření a navrhovaný obsah (obsah se může změnit, protože děti mají právo obsah projektů aktivně ovlivňovat)

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu:

1. osobnostní rozvoj

1. a) rozvoj schopností poznávání

- rozvoj smyslového vnímání	<u>řečová výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - zraková diferenciacie - obrazce shodné, rozdílné, podobné a osově symetrické - vyhledávání písmen a číslic v textu - rozlišování tvarově podobných písmen a číslic - sluchová diferenciacie - rozlišování zvuků - rozlišování podobně znějících slabik a slov - rozvoj fonemického sluchu; - určování první a poslední hlásky slov - třídění obrázků podle počáteční hlásky slov - analyticko-syntetické činnosti - rozklad slov na slabiky a na hlásky - skládání slov ze slabik a z hlásek - hranice slov, určování počtu slov ve větě - hmatová diferenciacie - hry, určování předmětů a osob podle hmatu
- cvičení koncentrace pozornosti	<u>ve všech vyučovacích předmětech</u> - rozvíjíme koncentraci na práci dle individuálních možností - organizujeme práci tak, aby byly vyloučeny rušivé podněty <u>řečová výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - cvičení zaměřená na rozvoj koncentrace pozornosti

<p>- cvičení jednotlivých typů paměti (zraková, sluchová, hmatová)</p>	<p><u>řečová výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení paměti: - zraková, sluchová, hmatová - multisenzoriální přístup k zapamatování - krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá
<p>- rozvoj dovedností potřebných k učení</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vedeme žáky k odpovědnosti za plnění školních povinností - učíme žáky vyhledávat informace z různých zdrojů a hodnotit jejich věrohodnost - učíme žáky plánovat a organizovat vlastní vzdělávací činnosti <p><u>řečová výchova 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení s porozuměním - odpovědi na otázky k textu, vyprávění obsahu textu - orientace v textu, členění textů - vyhledávání základních informací v textu, v učebnici <p><u>český jazyk 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - četba jako zdroj informací - čtení textů s porozuměním (tiché i hlasité čtení) - orientace v textu, členění textu (nadpis, článek, řádek, odstavec) - vyhledávání odpovědí na otázky <p><u>český jazyk 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání informací v odborném textu (z více zdrojů) <p><u>anglický jazyk 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce se slovníkem - vyhledávání informací v textu (porozumění textu) - porozumění anglickým pokynům k práci <p><u>matematika 2. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - odhady a měření délky, objemu, času - vytváření tabulek a schémat - pozorování závislostí <p><u>matematika 3. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - odhady výsledků a jejich ověřování výpočtem - práce s chybou, kontrola výpočtů - práce s kalkulačkou, provádění kontroly <p><u>matematika 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání, sběr a třídění dat <ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání dat z různých zdrojů (literatura, internet, tabulky, diagramy) - zaznamenání dat do diagramů a tabulek - třídění dat podle různých kritérií - diagram <ul style="list-style-type: none"> - čtení diagramu zjišťování údajů z diagramu, - sestavení jednoduchého diagramu - jednoduché praktické slovní úlohy a problémy <ul style="list-style-type: none"> - úlohy pro rozvoj logického myšlení, kvízy, hádanky <p><u>matematika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj prostorové představivosti - slovní úlohy na rozvoj logického úsudku <p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s výukovými programy (práce podle pokynů vyučujícího, postupné osvojování algoritmů práce) - vyhledávání informací na internetu (vyhledávací stránky, hledání pomocí klíčových slov, oblíbené internetové adresy a seznámení s jejich obsahem, hodnocení věrohodnosti sdělení na internetu)

- rozvoj dovedností potřebných k učení	<p><u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoduchá pozorování, experimenty a měření - příprava potřebného vybavení - plánování postupu pokusu nebo měření - vyhodnocení pozorování, pokusu, měření <p><u>přírodověda 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s klíči k určování rostlin a živočichů, atlasy, encyklopediemi a internetem <p><u>pracovní vyučování 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce podle psaného nebo slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- řešení problémů	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <p>praktický nácvik těchto dovedností:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikace překážek v učení - předcházení problémům, pravidelná příprava na vyučování - plánování a organizace přípravy na vyučování - organizace pracovního místa - řešení problémů <p>(nabízíme pomoc při řešení problémů, ale necháváme na žácích odpovědnost za jejich vyřešení)</p> <ul style="list-style-type: none"> - žádost o pomoc (nácvik komunikace v situač. scénkách) - odpovědnost za plnění povinností

1. b) sebepoznání a sebepojetí

- já jako zdroj informací o sobě <ul style="list-style-type: none"> - moje psychika (vlastnosti, schopnosti, zájmy, cíle, hodnoty) - moje chování - moje učení - moje vztahy k druhým lidem 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sebehodnocení <p>žáci hodnotí:</p> <ul style="list-style-type: none"> - své chování - své zájmy - své schopnosti, znalosti a praktické dovednosti - své výsledky učení, včetně individuálního pokroku - svůj přínos pro práci skupiny - svůj vztah ke spolužákům, pedagogům a ostatním zaměstnancům školy <p>v diskuzi s vyučujícím a spolužáky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhodnocují výsledky sebehodnocení - určují příčiny úspěchů i problémů - hledají možnosti řešení výukových obtíží a konfliktních situací ve škole <p><u>výtvarná výchova 1. – 5.. ročník: součást učiva</u></p> <p><u>pracovní vyučování 1. – 5.. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hodnocení vlastních prací (co se mi povedlo, co jsem se naučil, co musím zlepšit, můj přínos pro práci skupiny)
- druzí jako zdroj informací o mě <ul style="list-style-type: none"> - jak mě vidí lidé okolo mě - vztah druhých lidí ke mně 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech: citlivé hodnocení práce ostatních</u></p> <p>žáci se učí citlivě hodnotit práci a chování ostatních žáků, při tom si osvojují tyto dovednosti a postoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - respektovat rozdílnou úroveň schopností, znalostí a dovedností žáků s ohledem na stupeň jejich postižení a aktuální zdravotní stav - tolerovat různou obtížnost zadávaných úkolů, případně používání náhradních metod práce s ohledem na individuální možnosti žáků - používat vhodné komunikační prostředky tak, aby se při hodnocení nedotkli citů a důstojnosti hodnoceného člověka - schopnost vcítit se do hodnoceného člověka; rozhodnout, které problémy není vhodné řešit před všemi spolužáky, ale je vhodnější je s pomocí vyučujícího řešit v soukromí - přiznat všem lidem právo na omyl

<ul style="list-style-type: none"> - druží jako zdroj informací o mě - jak mě vidí lidé okolo mě - vztah druhých lidí ke mně 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech: citlivé hodnocení práce ostatních</u></p> <p>žáci hodnotí:</p> <ul style="list-style-type: none"> - chování - schopnosti, znalosti a praktické dovednosti - přínos jedince pro práci skupiny - výsledky učení, včetně individuálního pokroku - vztah ke spolužákům, pedagogům a ostatním zaměstnancům školy <p>v diskuzi s vyučujícím a spolužáky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhodnocují výsledky hodnocení - určují příčiny úspěchů i problémů - hledají možnosti řešení výukových obtíží a konfliktních situací ve škole, nabízejí pomoc <p><u>výtvarná výchova 1. – 5.. ročník: součást učiva</u> <u>pracovní vyučování 1. – 5.. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tolerantní a empatické hodnocení prací ostatních žáků (co se jim povedlo, co se naučili, co musí zlepšit, jejich přínos pro práci skupiny)
---	---

1. c) seberegulace a sebeorganizace

<ul style="list-style-type: none"> - cvičení sebekontroly a sebeovládání - regulace vlastního jednání i prožívání 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <p>vedeme žáky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - k respektování základních pravidel slušného chování - ke klidnému řešení konfliktních a problémových situací - ke snaze vcítit se do situace ostatních, porozumět jejich jednání, hodnotit situace z různých úhlů pohledu - ke klidné komunikaci a rozumné argumentaci
<ul style="list-style-type: none"> - cvičení vůle a pracovní výdrže 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - motivujeme žáky: <ul style="list-style-type: none"> - k dokončení zadané práce - k překonávání překážek (včetně dovednosti požádat vhodnou formou o pomoc) - k odpovědnosti za kvalitu odvedené práce v rámci individuálních možností každého žáka - rozvíjíme koncentraci na pracovní výkon - zadáváme úkoly přiměřené náročnosti - každou dobře odvedenou práci pochválíme, oceňujeme snahu a individuální pokrok - učíme žáky organizovat své pracovní místo tak, aby eliminovali zbytečné rušivé podněty - učíme žáky využívat spolupráce v týmu
<ul style="list-style-type: none"> - organizace vlastního času - organizace vlastního času 	<p><u>Na začátku školního roku jsou žáci seznamováni s nabídkou volnočasových aktivit ve škole i mimo školu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - motivujeme žáky k využití této nabídky aktivit - vysvětlujeme rodičům význam aktivního využití volného času jako prevence sociálně patologických jevů <p><u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - denní režim <p><u>výtvarná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> <u>pracovní vyučování 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - žáci si osvojují činnosti vhodné pro aktivní využití volného času (ruční práce, výtvarné techniky)
<ul style="list-style-type: none"> - plánování učení 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - učíme žáky předcházet výukovým problémům vhodnou organizací a plánováním domácí přípravy na vyučování - učíme žáky včas a vhodnou formou požádat o pomoc

1. d) psychohygiena

- sociální dovednosti pro předcházení konfliktů v mezilidských vztazích	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> (hlavně prvouka, vlastivěda, řečová výchova, český jazyk a občanská výchova) - v situačních scénkách nacvičujeme vhodné chování v různých společenských situacích - vedeme žáky: - k respektování základních pravidel slušného chování - ke klidnému řešení konfliktních a problémových situací - ke snaze vcítit se do situace ostatních, porozumět jejich jednání, hodnotit situace z různých úhlů pohledu - ke klidné komunikaci a rozumné argumentaci
- předcházení výukovým problémům	<u>ve všech vyučovacích předmětech</u> - rozvíjíme koncentraci na pracovní výkon - učíme žáky organizovat své pracovní místo tak, aby eliminovali zbytečné rušivé podněty - zadáváme úkoly přiměřené náročnosti; rozlišujeme základní a rozšiřující učivo podle individuálních možností žáků - každé učivo dobře procvičíme a až po dostatečném osvojení učiva přistupujeme k dalšímu navazujícímu učivu - učíme žáky předcházet výukovým problémům vhodnou organizací a plánováním domácí přípravy na vyučování - učíme žáky včas a vhodnou formou požádat o pomoc při řešení výukových obtíží - vedeme žáky k odpovědnosti za kvalitu odvedené práce v rámci individuálních možností každého žáka - učíme žáky využívat spolupráce v týmu - motivujeme žáky k učení: každou dobře odvedenou práci pochválíme, oceňujeme snahu a individuální pokrok
- relaxační techniky	<u>řečová výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - relaxační cvičení <u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - relaxační a kompenzační cvičení
- aktivní využití volného času jako prostředek psychohygieny:	- viz tematický okruh osobnostní rozvoj - seberegulace a sebeorganizace: organizace vlastního času

1. e) kreativita

- rozvoj fantazie	<u>český jazyk 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - slohové práce na dané i volné téma (popis, vyprávění) <u>český jazyk 5. ročník: součást učiva</u> - kreativní práce s literárním textem, dramatizace - vytváření čtenářského deníku (uplatnění kreativity při zpracování čtenářského deníku)
- rozvoj fantazie	<u>výtvarná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> <u>pracovní vyučování 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - práce na volné téma - volba vhodných výtvarných postupů, materiálů a pomůcek pro realizaci záměru

<ul style="list-style-type: none"> - kreativita při řešení problémů: <ul style="list-style-type: none"> - hledání více možností řešení problémů - schopnost vidět věci z různých úhlů pohledu 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - učíme prostřednictvím problémových situací: <ul style="list-style-type: none"> a) žákům (skupině žáků) předložíme problém, „krok po kroku“ (případně pomocí návodných otázek) vedeme žáky k jeho řešení a žáci tak získávají nové poznatky b) již probrané učivo procvičujeme řešením problémů - podporujeme různé přijatelné formy řešení problémů - hledáme více alternativních řešení běžných životních situací - podporujeme diskusi nad problémem ve skupině - učíme žáky tolerovat názory ostatních a vidět problém z různých úhlů pohledu
<ul style="list-style-type: none"> - tvořivost a empatie v mezilidských vztazích 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - okamžitě řešíme problémy ve vztazích mezi žáky, žáky a pedagogy, žáky a ostatními zaměstnanci školy - diskutujeme o více možných řešeních mezilidských vztahů a hledáme ta nejvhodnější - učíme vidět mezilidské vztahy z více úhlů pohledu - očima všech účastníků

2. sociální rozvoj

2. a) poznávací schopnosti

<ul style="list-style-type: none"> - vzájemné poznávání členů skupiny <ul style="list-style-type: none"> - jací jsme, naše vlastnosti, schopnosti, zájmy a cíle - hledání možností čím se mohou odlišní lidé navzájem obohatit, čím může každý ze žáků přispět k úspěšné práci ve skupině (odlišnost jako výhoda, ne jako překážka) 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce ve dvojicích a ve skupině, zastávání různých rolí ve skupině = prostředek sebepoznávání a vzájemného poznávání <ul style="list-style-type: none"> - co umím já a co ti druzí (schopnosti, znalosti a dovednosti) - moje pozice ve skupině, pozice těch druhých - čím mohu být skupině prospěšný já a čím ti druzí - zadáváme žákům takové úkoly, kde se vzájemně potřebují, kde každý může zažít pocit úspěchu a ocenění ze strany ostatních členů skupiny - vedeme žáky k poznání, že spoluprací členů skupiny, kde každý umí něco jiného, lze snáze dosáhnout cíle
---	--

2. b) mezilidské vztahy

<ul style="list-style-type: none"> - základy slušného chování, respektování daných pravidel (školní řád a vnitřní řád školy, společenské normy a zákony) - dobré vztahy mezi lidmi 	<p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - nebezpečí kyberšikany (praktické příklady) <p><u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rodina, postavení jedince v rodině, role a vzájemné vztahy členů rodiny - příbuzenské a mezigenerační vztahy - chování lidí, vlastnosti lidí - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí - pravidla slušného chování <p><u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - soužití lidí - mezilidské vztahy, chování lidí - pomoc nemocným, výchova k toleranci a ohleduplnosti - principy demokracie <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pravidla slušného chování - výchova k toleranci, ohleduplnosti a empatii
--	---

- dobré vztahy mezi lidmi	<p><u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - partnerství a rodičovství - výchova k toleranci k odlišné sexuální orientaci <p><u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hry pro rozvoj sociálních vztahů - respektování domluvených pravidel, fair play
- empatie v mezilidských vztazích	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podporujeme a rozvíjíme vztahy založené na empatii, respektu, podpoře a pomoci bez ohledu na pohlaví, národnost, rasu, náboženské vyznání, sexuální orientaci, zdravotní stav a věk - zařazujeme hry na rozvoj vzájemného poznávání a porozumění - netolerujeme projevy jakékoli nesnášenlivosti - vedeme žáky ke snaze vcítit se do situace ostatních, porozumět jejich jednání, hodnotit situace z různých úhlů pohledu - učíme žáky respektovat rozdílnou úroveň schopností, znalostí a dovedností žáků s ohledem na stupeň jejich postižení a aktuální zdravotní stav - učíme žáky tolerovat různou obtížnost zadávaných úkolů, případně používání náhradních metod práce s ohledem na individuální možnosti žáků <p><u>výtvarná výchova 1. – 5.ročník: součást učiva</u></p> <p><u>pracovní vyučování 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <p><u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - empatické a citlivé hodnocení prací a výkonů spolužáků - respekt a tolerance k individuálním dovednostem a možnostem každého žáka

2. c) komunikace

<ul style="list-style-type: none"> - verbální komunikace - účinná komunikace 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jasná formulace komunikačního sdělení - respektování základních pravidel komunikace (střídání role mluvčího a posluchače) - respektování jiných názorů - obhajoba vlastních názorů pomocí klidné a rozumné argumentace <p><u>projektové vyučování 2. období 1. stupně (4. – 5. ročník)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentace výsledků projektového vyučování před spolužáky, pedagogy a ostatními zaměstnanci školy <p><u>český jazyk 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikační dovednosti - prosba, poděkování, omluva, blahopřání, pozdrav, oslovení <p><u>český jazyk 2. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - základní formy společenského styku <p><u>český jazyk 3. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dopis, adresa - vyplňování formulářů <p><u>český jazyk 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - společenský styk a jeho formy <ul style="list-style-type: none"> - žádost o informaci, podání informace - sdělení vlastních přání - pozdrav - pohlednice - dopis
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - verbální komunikace - účinná komunikace 	<p><u>český jazyk 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dopis - SMS zpráva - e-mail - tiskopisy: poštovní poukázky, průvodky, podací listky - vyjadřování v běžných komunikačních situacích <p><u>řečová výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj formální i obsahové stránky komunikace (hlasová a artikulační cvičení, náprava vad výslovnosti, rozvoj slovní zásoby, stavba a intonace věty, samostatný mluvní projev) - práce podle pokynů (porozumění pokynům přiměřené náročnosti) - třídění slov podle významu, slova nadřazená a podřazená - rozhovor podle základních komunikačních pravidel (střídání role mluvčího a posluchače) - tvoření otázek a odpovědí - základní pravidla účinné komunikace (střídání role posluchače a mluvčího, obhajoba vlastních názorů pomocí klidné a rozumné argumentace, respektování odlišných názorů) - rozvoj mluvní pohotovosti <p><u>řečová výchova 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba a intonace věty tázací a oznamovací - tvoření rozvitých vět a souvětí; pořádek slov ve větě - konverzační cvičení (konkrétní i smyšlené situace) - rozvoj mluvní pohotovosti - asociální cvičení - slovní stereotypy - rozvoj slovní zásoby - vymýšlení slov na dané téma, zdobnělidy, dokončování vět a příběhu - popis dějového obrázku - užití rozvitých vět a souvětí - hádanky, křížovky, scrabble - vyprávění příběhu s dodržáním dějové posloupnosti příběhu a charakteristikou hlavních postav - vyprávění vlastního zážitku - samostatný delší mluvený projev <p><u>anglický jazyk 3. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoduché společenské fráze a jejich užívání - práce podle anglicky vyjádřených pokynů - jednoduchý dialog - rozvoj slovní zásoby, konverzace na dané téma <p><u>anglický jazyk 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poslechové činnosti (porozumění, výslovnost) - porozumění anglickým pokynům k práci - jednoduchý dialog (porozumění, vlastní mluvní projev) - obměny vět - vlastní mluvní projev - jednoduchý písemný projev - rozvoj slovní zásoby, konverzace na dané téma <p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - základní způsoby komunikace a jejich praktický nácvik (e-mail, telefonování, SMS zprávy, sociální sítě) - bezpečná komunikace na internetu <p><u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - základy asertivní komunikace (osobní bezpečí, ochrana proti zneužívání) <p><u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikace mezi lidmi
--	---

- verbální komunikace - účinná komunikace	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - pravidla účinné komunikace <u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - osvojování odborně tělocvičné terminologie (rozvoj slovní zásoby)
- neverbální komunikace	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - rozvíjíme schopnosti pozorování a porozumění neverbální komunikaci, pozorujeme a vyhodnocujeme prostředky neverbální komunikace v různých situacích: - gesta, mimika, postoj, vzhled člověka a co vyjadřují - řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem - řeč lidských skutků <u>tělesná výchova 3. – 5. ročník: součást učiva</u> využívání smluvených signálů při herních činnostech
- komunikace v různých společenských situacích	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - prakticky nacvičujeme základní komunikační dovednosti (pozdrav, prosba, žádost, omluva, žádost o informaci, podání informace, vysvětlování, přesvědčování, vyjednávání, řešení konfliktů apod.) - podporujeme otevřenou a vstřícnou komunikaci - netolerujeme lhaní a nezdvořilé vyjadřování
- komunikace v mimořádných a život ohrožujících situacích	<u>prvouka 2. – 3. ročník: součást učiva</u> - přivolání pomoci v krizových situacích - tísňová volání, komunikace s operátory tísňových linek - komunikace s neznámými osobami <u>přírodověda 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - důležitá telefonní čísla, nácvik přivolání pomoci - komunikace s operátory tísňových linek
- asertivní komunikace (komunikační obrana proti manipulaci)	<u>prvouka 1. a 3. ročník: součást učiva</u> - základy asertivní komunikace <u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - komunikace při reklamaci (praktický nácvik reklamace nekvalitního výrobku)

2. d) kooperace a kompetice

- základní sociální dovednosti pro spolupráci ve dvojici a ve skupině	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - pravidelně rozvíjíme: a) spolupráci (práci ve dvojicích a ve skupině) b) soutěživost (zařazováním soutěží) - vybíráme takové soutěže, aby každý žák mohl zažít pocit úspěchu s ohledem na jeho individuální možnosti při skupinové práci i při soutěžích vedeme žáky: - k respektování základních pravidel slušného chování - ke klidnému řešení konfliktních a problémových situací - ke snaze vcítit se do situace ostatních, porozumět jejich jednání, hodnotit situace z různých úhlů pohledu - k dovednosti zastávat ve skupině různé role - k respektování rozdílné úrovně schopností, znalostí a dovedností žáků s ohledem na stupeň jejich postižení a aktuální zdravotní stav - k tolerování různé obtížnosti zadávaných úkolů, případně používání náhradních metod práce s ohledem na individuální možnosti žáků - k empatii - učíme žáky poznávat, kdy potřebuje spolužák pomoc a umět mu ji vhodnou formou nabídnout
---	--

- základní komunikační dovednosti pro spolupráci ve dvojici a ve skupině	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> při skupinové práci i při soutěžích vedeme žáky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - k respektování základních pravidel rozhovoru (střídání role posluchače a mluvčího) - k respektování jiných názorů a obhajování vlastních názorů pomocí klidné a rozumné argumentaci - k přesnému a stručnému vyjadřování s využitím osvojených odborných termínů <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - pravidla účinné spolupráce</p> <p><u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - hry vyžadující spolupráci hráčů (kooperace) - soutěže jednotlivců (kompetice) - soutěže družstev (kooperace i kompetice)</p>
--	--

3. morální rozvoj

3. a) řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- hodnoty, postoje, praktická etika	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sebehodnocení: žáci hodnotí: <ul style="list-style-type: none"> - své chování - své zájmy - své schopnosti, znalosti a praktické dovednosti - své výsledky učení, včetně individuálního pokroku - svůj přínos pro práci skupiny - svůj vztah ke spolužákům, pedagogům a ostatním zaměstnancům školy - v diskuzi s vyučujícím a spolužáky: <ul style="list-style-type: none"> - vyhodnocují výsledky sebehodnocení - určují příčiny úspěchů i problémů - hledají možnosti řešení výukových obtíží a konfliktních situací ve škole - hodnocení ostatních: žáci se učí citlivě hodnotit práci a chování ostatních žáků, při tom si osvojují tyto dovednosti a postoje: <ul style="list-style-type: none"> - respektovat rozdílnou úroveň schopností, znalostí a dovedností žáků s ohledem na stupeň jejich postižení a aktuální zdravotní stav - tolerovat různou obtížnost zadávaných úkolů, případně používání náhradních metod práce s ohledem na individuální možnosti žáků - používat vhodné komunikační prostředky tak, aby se při hodnocení nedotkli citů a důstojnosti hodnoceného člověka - schopnost vcítit se do hodnoceného člověka - umět se rozhodnout, které problémy není vhodné řešit před všemi spolužáky, ale je vhodnější je s pomocí vyučujícího řešit v soukromí - přiznat všem lidem právo na omyl <p>žáci hodnotí:</p> <ul style="list-style-type: none"> - chování - schopnosti, znalosti a praktické dovednosti - přínos jedince pro práci skupiny - výsledky učení, včetně individuálního pokroku - vztah ke spolužákům, pedagogům a ostatním zaměstnancům školy <p>- prostřednictvím sebehodnocení i hodnocení ostatních si žáci postupně vytvářejí povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, respektování apod.</p>
-------------------------------------	---

- řešení problémů v mezilidských vztazích	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - důsledně vyžadujeme dodržování pravidel slušného chování - pomáháme žákům řešit aktuální problémy ve vztazích s vrstevníky i vyučujícími: - hledáním příčin konfliktů (z různých úhlů pohledu) - hledáním způsobů řešení konfliktů - zhodnocením možností předcházení dalším konfliktům - učíme žáky řešit problémy klidným způsobem s využitím vhodných komunikačních prostředků (verbální i neverbální komunikace)
- řešení učebních problémů	<u>ve všech vyučovacích předmětech</u> - rozvíjíme koncentraci na pracovní výkon - učíme žáky organizovat své pracovní místo tak, aby eliminovali zbytečné rušivé podněty - zadáváme úkoly přiměřené náročnosti; rozlišujeme základní a rozšiřující učivo podle individuálních možností žáků - učíme žáky předcházet výukovým problémům vhodnou organizací a plánováním domácí přípravy na vyučování - vedeme žáky k odpovědnosti za kvalitu odvedené práce v rámci individuálních možností každého žáka - učíme žáky využívat spolupráce v týmu - motivujeme žáky k učení: každou dobře odvedenou práci pochválíme, oceňujeme snahu a individuální pokrok - každé učivo dobře procvičíme a až po dostatečném osvojení učiva přistupujeme k dalšímu navazujícímu učivu - učíme žáky včas a vhodnou formou požádat o pomoc při řešení výukových obtíží - nabízneme možnosti řešení výukových problémů, ale na žácích necháváme odpovědnost za jejich vyřešení

3. b) hodnoty, postoje, praktická etika

- rozhodování v eticky problematických situacích	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - pomáháme žákům řešit aktuální problematické situace - o každé takové situaci se žáky diskutujeme, snažíme se umožnit žákům hodnocení situace z více úhlů pohledu a samostatné navrhování vhodného chování v dané situaci - od žáků vyžadujeme chování, jednání a rozhodování v eticky problematických situacích podle základních zásad odpovědnosti, spolehlivosti, spravedlnosti, respektu, tolerance a empatie
- pomáhající a prosociální chování	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - prostředí školy nabízí denně řadu možností jak rozvíjet u žáků prosociální chování: - v každodenním kontaktu s různě postiženými spolužáky se děti zcela přirozenou cestou učí vycítit, kdy jejich kamarád potřebuje pomoc, vhodnou formou ji nabídnout a neočekávat protislužbu - učíme žáky na jedné straně prožívat pocit radosti z poskytnuté pomoci a na druhé straně poskytnutou pomoc ocenit - netolerujeme nekomarádské chování a odmítnutí pomoci

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Tematické okruhy průřezového tématu:

1. občanská společnost a škola

<p>- demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole, způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - důsledně vyžadujeme dodržování pravidel slušného chování - vyučující, ostatní zaměstnanci školy a žáci navzájem respektují svá práva a chovají se k sobě ohleduplně - podporujeme přátelské vztahy mezi žáky založené na respektu, toleranci a empatii; podporujeme přátelské vztahy mezi žáky různých ročníků - žáci mají právo se svobodně vyjadřovat k veškerému školnímu dění, ale v diskuzi musí respektovat názory ostatních a svoje stanovisko obhajovat pomocí klidné a rozumné argumentace - vzdělávací obsah některých vyučovacích hodin mohou žáci aktivně ovlivňovat (výtvarná výchova, estetická výchova, hudební výchova a pracovní vyučování), ale pokud je to z organizačních důvodů nutné, musí se žák podřídit přání většiny - vyučující je pro žáky partnerem a rádcem - žáci musí respektovat autoritu pedagogů i ostatních zaměstnanců školy - žáci se mohou spolupodílet na vytváření pravidel života ve třídě a ve škole <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pravidla slušného chování - výchova k toleranci, ohleduplnosti a empatii - pravidla účinné spolupráce
<p>- školní řád (práva a povinnosti žáků, rodičů a zaměstnanců školy)</p> <p>- vnitřní řád školy</p> <p>- pravidla práce v odborných učebnách</p>	<p>- Na začátku každého školního roku jsou všichni žáci formou třídnické hodiny seznámeni se školním řádem a vnitřním řádem školy. Hlavní body školního řádu jsou opakovaně připomínány v návaznosti na hodnocení a sebehodnocení chování žáků</p> <p>- Rodiče mají možnost si přečíst školní řád ve škole. S nejdůležitějšími povinnostmi rodičů podle školního řádu jsou seznámeni buď na rodičovské schůzce nebo formou stručného písemného seznamu (např. jak omlouvat absence svého dítěte apod.).</p> <p>- Před první vyučovací hodinou odborného předmětu jsou žáci průběžně seznamováni s pravidly bezpečnosti práce v odborných učebnách (cvičný byt a kuchyň, školní dílna, šicí a keramická dílna, rehabilitační bazén, tělocvična, učebna výtvarné výchovy, učebna pro výuku chemie a fyziky apod.).</p> <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práva a povinnosti žáka školy (školní řád, vnitřní řád školy) - sestavení vlastních pravidel soužití ve třídě a ve škole na základě poznání práv a povinností žáků školy

<p>- nutnost stanovení pravidel chování a jejich respektování</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlujeme nutnost stanovení pravidel práce a chování, dbáme na jejich respektování <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pojem samospráva a demokracie - žákovská samospráva a její demokratická volba - členové samosprávy - praktické volby členů samospráv (jaké vlastnosti by měli mít zvolení členové a proč)
<p>- participace žáků na vytváření demokratických pravidel života ve škole</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - žáci se mohou spolupodílet na stanovení pravidel, ale poté, co je většina žáků odsouhlasí nebo o nich rozhodne pedagogický pracovník v souladu se školním řádem, musí se pravidlům podřídit (demokratický princip v praxi) <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pojem samospráva a demokracie - žákovská samospráva a její demokratická volba - členové samosprávy - praktické volby členů samospráv (jaké vlastnosti by měli mít zvolení členové a proč) - sestavení vlastních pravidel soužití ve třídě a ve škole na základě poznání práv a povinností žáků školy
<p>- spolupráce školy s dalšími institucemi v obci</p>	<p><u>odbor sociálně právní ochrany dětí</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce při řešení problémů špatné školní docházky, neplnění školních povinností a jiných výchovných problémů; návštěvy v rodinách problémových žáků - účast na výchovných komisích (výchovné komise projednávají výchovné problémy žáků za účasti pracovnice odboru sociálně právní ochrany dětí, výchovného poradce školy, třídního učitele, rodičů a žáka) <p><u>Policie ČR</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - přednášky pro žáky na téma: <ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost silničního provozu - ochrana před různými formami zneužívání a násilí - nebezpečí drogových závislostí - protiprávní jednání a jeho trestní postihy - trestná činnost dětí a mládeže - trestní odpovědnost dětí a mládeže <p><u>Gymnázium Zikmunda Wintra v Rakovníku</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Peer program: protidrogová prevence <p><u>Domov Ráček o.p.s.</u></p> <p>(denní stacionář pro mentálně postižené)</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce dětí z naší školy a z Ráčku, společné sportovní a kulturní akce

2. občan, občanská společnost a stát

<p>- práva a povinnosti občana</p>	<p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - autorská práva dle zákona (základní informace) - trestní postihy za porušení autorských práv - kyberšikana (praktické příklady) - kyberšikana jako protiprávní jednání
------------------------------------	--

- práva a povinnosti občana	<u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u> - vzájemné vztahy členů rodiny, mezigenerační vztahy - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí - pravidla slušného chování <u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u> - práva a povinnosti v partnerských, manželských a rodičovských vztazích
- Listina základních práv a svobod	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - základní lidská práva
- práva dítěte	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - práva dítěte
- aktivní uplatňování práv občana	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - práva reklamujícího - aktivní uplatňování vlastních práv při reklamaci (praktický nácvik reklamace nekvalitního výrobku)
- právní ochrana občana	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - právní ochrana občanů a majetku <u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - základní formy vlastnictví, ochrana vlastnictví (soukromé, veřejné, osobní, společné)
- protiprávní jednání - odpovědnost občana za své postoje a činy	<u>informatika 5. ročník: součást učiva</u> - trestní postihy za porušení autorských práv - kyberšikana jako protiprávní jednání, trestní postihy <u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - protiprávní jednání a jeho postihy <u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u> - sociálně patologické jevy (šikana, týrání, zneužívání, kriminalita)
- demokratické způsoby řešení konfliktů v osobním životě a ve společnosti	<u>ve všech vyučovacích předmětech</u> - neprodleně řešíme konflikty mezi žáky, mezi žákem a vyučujícím či jiným zaměstnancem školy - při řešení konfliktů dbáme na to, aby byla respektována práva všech účastníků konfliktu - jedinec se musí podřídit rozhodnutí většiny, pokud toto rozhodnutí nijak neomezuje jeho práva a je v souladu se školním řádem, právními předpisy a pravidly slušného chování
- občanské soužití v demokratické společnosti	<u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u> - vzájemné vztahy členů rodiny, mezigenerační vztahy - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí - pravidla slušného chování <u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - soužití lidí - principy demokracie - pomoc nemocným - výchova k toleranci a ohleduplnosti <u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - porušování principů demokracie (příklady)
- soužití s menšinami	<u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u> - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí <u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - výchova k toleranci a ohleduplnosti, pomoc nemocným

- soužití s menšinami	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - výchova k toleranci, ohleduplnosti a empatii - pravidla účinné spolupráce <u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u> - výchova k toleranci k odlišné sexuální orientaci
-----------------------	---

3. formy participace občanů v politickém životě

- parlamentní, krajské a obecní volby	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - státní zřízení a politický systém v ČR - pojem demokracie a způsob jejího uplatňování ve státním uspořádání ČR, demokratické volby - státní správa a samospráva
- obec jako základní jednotka samosprávy	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - státní správa a samospráva

4. principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

- principy demokracie; demokracie jako protiváha diktatury a anarchie	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - pojem demokracie a způsob jejího uplatňování ve státním uspořádání ČR, demokratické volby - státní správa a samospráva
- státní zřízení České republiky jako příklad demokracie (základní principy demokratického politického systému)	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - státní zřízení a politický systém v ČR - pojem demokracie a způsob jejího uplatňování ve státním uspořádání ČR, demokratické volby - státní správa a samospráva

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Tematické okruhy průřezového tématu:

1. Evropa a svět nás zajímá

- zážitky a zkušenosti z vlastního cestování po Evropě	<u>řečová výchova 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - vyprávění vlastních zážitků (jedním z tematických okruhů je „Cestování po Evropě“) <u>vlastivěda 5: součást učiva</u> - prezentace vlastních zkušeností žáků z cestování do zemí Evropy, porovnání způsobu života lidí a přírody v České republice a v Evropě
- naši sousedé v Evropě	<u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - sousední státy a jejich hlavní města
- život dětí a dospělých v jiných zemích, rodinné příběhy	<u>český jazyk 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - čtení příběhů a promítání hraných filmů z různých evropských států, poznávání života dětí i dospělých - diskuze o příběhu - v čem se náš život liší a v čem jsme stejní (rodinné zvyky, tradice, školní docházka apod.

- život dětí a dospělých v jiných zemích, rodinné příběhy	<u>řečová výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - koncentrované naslouchání příběhu, pohádce - vyprávění krátkého příběhu a pohádky (podle návodných otázek, obrázků, osnovy, samostatné vyprávění) - zachycení dějové posloupnosti pohádky, příběhu - pokus o dramatizaci krátké pohádky, příběhu
- lidová slovesnost evropských zemí - literární, hudební a výtvarné umění evropských zemí	<u>český jazyk 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - básničky, říkadla, pohádky evropských národů (poslech, čtení, přednes, vyprávění, dramatizace) <u>hudební výchova 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - významní skladatelé (hudební skupiny) a jejich tvorba (Bach, Mozart, Beethoven, Beatles...)
- zvyky a tradice jiných národů	<u>anglický jazyk 3. ročník: součást učiva</u> - vánoční zvyky a tradice ve Velké Británii <u>pracovní vyučování 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - příprava pokrmů a nápojů, práce s kuchařskou knihou (příprava jednoduchých národních pokrmů)

2. Objevujeme Evropu a svět

- naše vlast a Evropa	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - poloha České republiky v Evropě - sousední státy ČR a jejich hlavní města <u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - Evropa - významná pohoří, nížiny, moře, řeky, - hustota osídlení) - poloha a velikost evropských států - základní charakteristika vybraných států Evropy - významná evropská města - státy sousedící s ČR, hlavní města - rostliny a živočichové Evropy a jejich výskyt podle podnebí států
- evropské symboly	<u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - znak a vlajka EU
- život Evropanů, styl života v evropských rodinách - životní styl a vzdělávání mladých Evropanů	<u>anglický jazyk 3. ročník: součást učiva</u> - Velká Británie (zeměpisné údaje, život lidí, zajímavosti) <u>informatika 5. ročník: součást učiva</u> - vyhledávání informací o evropských zemích v návaznosti na učivo vlastivědy - praktický nácvik vyhledávání informací na internetu (vyhledávací stránky, hledání pomocí klíčových slov) - oblíbené internetové adresy (seznámení s obsahem)

3. Jsme Evropané

- Evropská Unie	<u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - Evropská unie a její význam, „evropský dům“ - znak a vlajka EU - členské státy Evropské unie - spolupráce států v rámci Evropské unie
-----------------	--

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu:

1. kulturní rozdíly

<ul style="list-style-type: none"> - jedinečnost každého člověka, individuální rozdíly (vlastnosti, znalosti, dovednosti, postoje, chování) - respektování jedinečnosti každého člověka - odlišnost jako výhoda, ne jako překážka 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce ve dvojicích a ve skupině, zastávání různých rolí ve skupině = prostředek sebepoznávání a vzájemného poznávání členů skupiny <ul style="list-style-type: none"> - co umím já a co ti druží (schopnosti, znalosti a dovednosti) - moje pozice ve skupině, pozice těch druhých - čím mohu být skupině prospěšný já a čím ti druží - zadáváme žákům takové úkoly, kde se vzájemně potřebují, kde každý může zažít pocit úspěchu a ocenění ze strany ostatních členů skupiny - vedeme žáky k poznání, že spoluprací členů skupiny, kde každý umí něco jiného, lze snáze dosáhnout cíle
<ul style="list-style-type: none"> - respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy) 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podporujeme a rozvíjíme vztahy založené na empatii, respektu, podpoře a pomoci bez ohledu na pohlaví, národnost, rasu, náboženské vyznání, sexuální orientaci, zdravotní stav a věk - zařazujeme hry na rozvoj vzájemného poznávání a porozumění - netolerujeme projevy jakékoli nesnášenlivosti
<ul style="list-style-type: none"> - poznávání vlastní kultury 	<p><u>český jazyk 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lidová slovesnost, literatura (výběr textů pro poslech, čtení a dramatizaci) <p><u>výtvarná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výtvarné umění: návštěvy obsahem a rozsahem přiměřených výstav <p><u>hudební výchova 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lidové písně - poslechové činnosti: díla českých skladatelů - státní hymna - (pojem „hymna“, její vznik a autoři, projev úcty k hymnám všech zemí)

2. lidské vztahy

<ul style="list-style-type: none"> - uplatňování principů slušného chování 	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - důsledně vyžadujeme dodržování zásad slušného chování a pravidel daných školním řádem a vnitřním řádem školy - vyžadujeme chování mezi vrstevníky i mezi žáky a zaměstnanci školy založené na respektu, toleranci, ohleduplnosti a empatii <p><u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - chování lidí, vlastnosti lidí - pravidla slušného chování <p><u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - soužití lidí - mezilidské vztahy, chování lidí <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pravidla slušného chování
---	--

<p>- význam kvalitních mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - budujeme přátelské vztahy ve třídě i mezi žáky z různých ročníků, pomáháme řešit problémové a konfliktní situace (diskutujeme se žáky o dané situaci, žáci navrhuji možná řešení) - v každodenním životě se žáci přesvědčují o významu přátelských vztahů a v praxi si ověřují, jaké chování vede k navazování a prohlubování přátelských vztahů
<p>- tolerance, empatie (umění vžít se do role druhého člověka)</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podporujeme a rozvíjíme vztahy založené na empatii, respektu, podpoře a pomoci bez ohledu na pohlaví, národnost, rasu, náboženské vyznání, sexuální orientaci, zdravotní stav a věk - zařazujeme hry na rozvoj vzájemného poznávání a porozumění - netolerujeme projevy jakékoli nesnášenlivosti - vedeme žáky ke snaze vcítit se do situace ostatních, porozumět jejich jednání, hodnotit situace z různých úhlů pohledu - učíme žáky respektovat rozdílnou úroveň schopností, znalostí a dovedností žáků s ohledem na stupeň jejich zdravotní postižení a aktuální zdravotní stav - učíme žáky tolerovat různou obtížnost zadávaných úkolů, případně používání náhradních metod práce s ohledem na individuální možnosti žáků <p><u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výchova k toleranci, ohleduplnosti a empatii <p><u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výchova k toleranci k odlišné sexuální orientaci <p><u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hry pro rozvoj sociálních vztahů
<p>- rozvoj dobrých vztahů a spolupráce s ostatními lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou a generační příslušnost</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podporujeme a rozvíjíme vztahy založené na empatii, respektu, podpoře a pomoci bez ohledu na pohlaví, národnost, rasu, náboženské vyznání, sexuální orientaci, zdravotní stav, sociální, zájmovou a generační příslušnost - podporujeme spolupráci různorodých skupin - záměrně vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují - kdy každý může zažít pocit úspěchu a ocenění ze strany ostatních členů skupiny <p><u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výchova k toleranci a respektování ostatních lidí <p><u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výchova k toleranci, ohleduplnosti a empatii
<p>- rozvoj ohleduplnosti a přátelských vztahů k nemocným a postiženým spolužákům; tolerování individuálních nároků na žáky s ohledem na jejich možnosti</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prostředí školy nabízí denně řadu možností jak rozvíjet u žáků prosociální chování: <ul style="list-style-type: none"> - v každodenním kontaktu s různě postiženými a zdravotně oslabenými spolužáky se děti zcela přirozenou cestou učí vycítit, kdy jejich kamarád potřebuje pomoc, vhodnou formou ji nabídnout a neočekávat protislužbu - učíme žáky na jedné straně prožívat pocit radosti z poskytnuté pomoci a na druhé straně poskytnutou pomoc ocenit - netolerujeme nekomarádské chování a odmítnutí pomoci

<p>- rozvoj ohleduplnosti a přátelských vztahů k nemocným a postiženým spolužákům; tolerování individuálních nároků na žáky s ohledem na jejich možnosti</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech</u> vedeme žáky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - k respektování rozdílné úrovně schopností, znalostí a dovedností žáků s ohledem na stupeň jejich postižení a aktuální zdravotní stav - k tolerování různé obtížnosti zadávaných úkolů, případně používání náhradních metod práce s ohledem na individuální možnosti žáků - zohledňujeme individuální možnosti každého žáka při hodnocení i sebehodnocení (hodnotíme individuální pokrok, nejen osvojené učivo) <p><u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - pomoc nemocným, výchova k toleranci a ohleduplnosti</p>
--	--

3. etnický původ

<p>- základní informace o různých etnických skupinách žijících v České republice, Evropě a ostatních světadílech</p>	<p><u>vlastivěda 5: součást učiva</u> - obyvatelstvo ČR, národnostní menšiny a jejich postavení</p> <p><u>český jazyk, pracovní vyučování, hudební výchova,</u> zařazujeme do vyučování činnosti zaměřené na poznávání života lidí a kultury jiných národností žijících v ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - hudební ukázky - čtení pohádek a dětských příběhů - příprava typických národních pokrmů - drobné výrobky znázorňující předměty typické pro dané etnikum - informace o způsobu života lidí daného etnika - muzejní expozice a výstavy o životě jiných etnik
--	--

4. multikulturalita

<p>- postavení národnostních menšin</p>	<p><u>vlastivěda 5: součást učiva</u> - obyvatelstvo ČR, - národnostní menšiny a jejich postavení</p>
<p>- postavení žáků z odlišného kulturního prostředí ve třídě</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - učíme žáky naslouchat druhým, respektovat odlišné kulturní zkušenosti a názory, obhajovat vlastní názory pomocí klidné a rozumné argumentace - učíme žáky dívat se na věci z různých úhlů pohledu - pomáháme žákům hledat možnosti osobního přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy</p>
<p>- projevy rasové nesnášenlivosti, jejich rozpoznávání a hledání možných příčin</p> <p>- trestní postihy projevů rasové nesnášenlivosti</p>	<p><u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - aktuálně zařazujeme do výuky zprávy z tisku o projevech rasové nesnášenlivosti a jejich potrestání - vedeme žáky k poznání, že rasová nesnášenlivost a její projevy jsou nejen trestným činem, ale také činem nehodným kulturního člověka</p>
<p>- význam osvojení cizího jazyka jako nástroje dorozumívání a celoživotního vzdělávání</p>	<p><u>anglický jazyk 3. ročník: součást učiva</u> - význam výuky cizího jazyka</p>

- možnosti obohacení kulturou jiných národů	<u>český jazyk, pracovní vyučování, hudební výchova,</u> zařazujeme do vyučování činnosti zaměřené na poznávání života lidí a kultury jiných národností - hudební ukázky z celého světa (muzikály, moderní hudba, etnická hudba, etnické hudební nástroje) - čtení a promítání pohádek a dětských příběhů ze světa - promítání filmů světově uznávaných režisérů - příprava typických národních pokrmů (jak ovlivnily světové kuchyně stravování Čechů) - drobné výrobky znázorňující předměty typické pro dané etnikum (které z nich se používají i v Čechách) - informace o způsobu života lidí daného etnika - světová móda (využití etnických prvků) - hračky dětí (s jakými hračkami ze světa si hrají české děti) - muzejní expozice a výstavy o životě jiných etnik
---	--

5. princip sociálního smíru a solidarity

- lidská práva, základní dokumenty o lidských právech	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - základní lidská práva <u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - práva dítěte
- lidská solidarita	<u>ve všech vyučovacích předmětech i mimo vyučování</u> - podporujeme a rozvíjíme vztahy založené na empatii, respektu, podpoře a pomoci bez ohledu na pohlaví, národnost, rasu, náboženské vyznání, sexuální orientaci, zdravotní stav, sociální, zájmovou a generační příslušnost - podporujeme spolupráci různorodých skupin - záměrně vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují kdy každý může zažít pocit úspěchu a ocenění ze strany ostatních členů skupiny <u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - pomoc nemocným, výchova k toleranci a ohleduplnosti

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu:

1. ekosystémy

1. a) základní pojmy

- pojmy „společenstvo, populace, ekosystém“	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - pojem ekosystém - popis jednoduchého ekosystému a jeho prvků - ekosystémy v regionu a jejich zástupci
- typy společenstev	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - typy ekosystémů - vzájemné vztahy organismů v ekosystému a způsoby přizpůsobení se prostředí (shody a rozdíly v přizpůsobení se prostředí u jednotlivých prvků ekosystému)

- rovnováha ve společenstvu	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> <ul style="list-style-type: none">- rovnováha v ekosystému (vzájemné závislosti, přizpůsobení se prostředí)- změny v ekosystému v průběhu jednotlivých ročních období- vzájemné vztahy organismů v ekosystému a způsoby přizpůsobení se prostředí (shody a rozdíly v přizpůsobení se prostředí u jednotlivých prvků ekosystému)
-----------------------------	---

1. b) les

- zvířata a rostliny v lese	<u>prvouka 1: součást učiva</u> <ul style="list-style-type: none">- poznávání volně žijících zvířat v lese- péče o ptactvo a lesní zvěř <u>prvouka 2. – 3. ročník: součást učiva</u> <ul style="list-style-type: none">- listnaté a jehličnaté stromy v lese- lesní plody <u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> <ul style="list-style-type: none">- živočichové v lese<ul style="list-style-type: none">- způsob života, životní potřeby (popis a srovnání)- stavba těla (popis a srovnání)- funkce jednotlivých částí těla (popis a srovnání)- poznávání jednotlivých živočichů- třídění živočichů do skupin podle charakteristických znaků- práce s klíči k určování živočichů, atlasy živočichů, encyklopediemi, internetem- rostliny v lese<ul style="list-style-type: none">- stromy, keře, byliny, houby (stavba těla: popis srovnání)- zástupci stromů, keřů, bylin a hub;- stromy listnaté a jehličnaté- houby jedlé a jedovaté- plody stromů a keřů- třídění rostlin podle různých kritérií (stavby těla, místa výskytu, životních potřeb)- práce s klíči k určování rostlin, atlasy rostlin, encyklopediemi, internetem
-----------------------------	---

1. c) pole

- zvířata a rostliny na poli a v jeho okolí	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> <ul style="list-style-type: none">- živočichové na poli<ul style="list-style-type: none">- způsob života, životní potřeby (popis a srovnání)- stavba těla (popis a srovnání)- funkce jednotlivých částí těla (popis a srovnání)- poznávání jednotlivých živočichů- třídění živočichů do skupin podle charakteristických znaků- práce s klíči k určování živočichů, atlasy živočichů, encyklopediemi, internetem- rostliny v lese<ul style="list-style-type: none">- stromy, keře, byliny (stavba těla: popis srovnání)- zástupci stromů, keřů, bylin a hub;- stromy listnaté a jehličnaté- houby jedlé a jedovaté- plody stromů a keřů- třídění rostlin podle různých kritérií (stavby těla, místa výskytu, životních potřeb)- práce s klíči k určování rostlin, atlasy rostlin, encyklopediemi, internetem
---	---

- hospodaření na poli, vliv lidské aktivity na kvalitu půdy	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - životní potřeby rostlin a jejich uspokojování - pěstování užitkových rostlin
---	--

1. d) lidské sídlo

- město a vesnice jako umělý ekosystém - život lidí ve městě a na vesnici - vliv života lidí ve městech a vesnicích na životní prostředí (aplikace na místní podmínky; regionální ekologické problémy a možnosti jejich řešení)	<u>projektové vyučování „Lidské sídlo“ - 5. ročník</u> - srovnání způsobu života lidí na vesnici a ve městě dříve a nyní (stírání rozdílů) - lidská obydlí ve městě a na vesnici - zaměstnání lidí ve městě a na vesnici - výhody a nevýhody života na vesnici a ve městě - lidské sídlo jako ekosystém, nutnost rovnováhy v ekosystému - zdroje znečištění vody, ovzduší a půdy v okolí lidských sídel → možnosti ochrany vody, půdy a ovzduší před znečištěním - ekologická čistíčka vod (exkurze) - hospodaření s odpady, sběrné dvory a skládky, recyklace a druhotné suroviny - vliv života ve městě a na vesnici na životní prostředí, na změny krajiny v okolí lidských sídel
---	---

1. g) kulturní krajina

- vliv lidské činnosti na změny krajiny	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - přírodní a umělé prvky v okolní krajině - estetická hodnota a rozmanitost okolní krajiny <u>projektové vyučování „Lidské sídlo“ - 5. ročník</u> - vliv života ve městě a na vesnici na životní prostředí, na změny krajiny v okolí lidských sídel
---	---

2. základní podmínky života

2. a) voda

- vlastnosti vody	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - vlastnosti vody - změny skupenství vody
- význam vody pro život člověka	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - význam vody pro živočichy, rostliny, člověka
- ochrana čistoty vody - vliv lidských aktivit na kvalitu vodních zdrojů	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - zdroje znečištění vody - ochrana čistoty vody
- ekologická čistíčka odpadních vod	<u>projektové vyučování „Lidské sídlo“ - 5. ročník</u> - ekologická čistíčka vod (exkurze)

2. b) ovzduší

- složení vzduchu	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - vlastnosti vzduchu a jeho složení
- zdroje znečištění ovzduší	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - zdroje znečištění ovzduší - zdroje znečištění ovzduší v regionu

- ochrana čistoty ovzduší	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - ochrana čistoty ovzduší, odstraňování zdrojů znečištění
---------------------------	--

2. c) půda

- typy půdy, složení půdy	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - půda - význam půdy - složení půdy
- zemědělské využití půdy; ekologické zemědělství	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - lidské aktivity a jejich vliv na životní prostředí: zemědělství - životní potřeby rostlin a jejich uspokojování, pěstování užitkových rostlin s ohledem na ochranu životního prostředí
- zvyšování úrodnosti půdy a jeho dopad na životní prostředí - zhodnocení dopadu přírodních a umělých hnojiv na kvalitu půdy	<u>pracovní vyučování 4. ročník: součást učiva</u> - přírodní a umělá hnojiva - dopad jednotlivých typů hnojiv na kvalitu životního prostředí
- ochrana půdy před znečištěním a erozí	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - ochrana půdy

2. d) ochrana biologických druhů

- vzájemná závislost člověka, rostlin s živočichů, význam zachování rozmanitosti biologických druhů (rostlin i živočichů)	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - rovnováha v přírodě (živé i neživé přírody, rostlin a živočichů) - místo člověka v přírodě
---	--

2. e) energie

- obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie
- vliv výroby energií na životní prostředí	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - lidské aktivity a jejich vliv na životní prostředí: výroba energií

2. f) přírodní zdroje

- těžba surovin v regionu	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - těžba nerostů v regionu a její význam (využití nerostů)
---------------------------	--

3. lidské aktivity a problémy životního prostředí**3. a) doprava**

- typy dopravy	<u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - doprava, dopravní prostředky
- zhodnocení dopadu jednotlivých typů dopravy na životní prostředí	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - dopravní síť v regionu - typy dopravy, jejich přednosti a nedostatky - dopad jednotlivých typů dopravy na kvalitu životního prostředí

<ul style="list-style-type: none"> - zhodnocení dopadu jednotlivých typů dopravy na životní prostředí - typy dopravy - zhodnocení dopadu jednotlivých typů dopravy na životní prostředí 	<p><u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lidské aktivity a jejich vliv na životní prostředí: doprava <p><u>projektové vyučování - 4. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - typy dopravy; dopravní prostředky - vlakové a autobusové nádraží - orientace v jízdních řádech - kupování jízdenek - vyplňování formuláře k vydání žákovské průkazky - cestovné (porovnání nákladů na cestu vlakem, autobusem, autem) - jízda na kole - ekologicky čistá doprava - BESIP pro chodce a cyklisty - zhodnocení dopadu jednotlivých typů dopravy na životní prostředí - kontrola emisí u automobilové dopravy, bionafta
--	--

3. b) průmysl

<ul style="list-style-type: none"> - vliv techniky a průmyslu na kvalitu životního prostředí 	<p><u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lidské aktivity a jejich vliv na životní prostředí: průmysl, výroba energií
<ul style="list-style-type: none"> - ochrana životního prostředí před chemickým znečištěním 	<p><u>pracovní vyučování 4. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost práce s čistícími prostředky - výběr vhodných prostředků - šetrné dávkování čistících prostředků - ekologicky šetrné výrobky a jejich značení

3. c) hospodaření s odpady

<ul style="list-style-type: none"> - třídění odpadů - využití odpadů: druhotné suroviny, recyklace 	<p><u>dlouhodobý školní projekt</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - v průběhu celého školního roku žáci třídí školní odpad a ukládají ho do barevně odlišených kontejnerů na chodbách školy i ve třídách - význam třídění odpadu - pravidla pro třídění odpadu - využití tříděných odpadů: druhotné suroviny, recyklace <p><u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrana životního prostředí <ul style="list-style-type: none"> - likvidace a recyklace odpadů <p><u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lidské aktivity a jejich vliv na životní prostředí: hospodaření s odpady)
--	--

3. d) ochrana přírody, historických a kulturních památek

<ul style="list-style-type: none"> - památková péče v České republice; využití fondů UNESCO 	<p><u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - místo, kde žijeme <ul style="list-style-type: none"> - regionální památky, péče o památky <p><u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kulturní a historické památky a události regionu <p><u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - regionální památky, péče o památky
<ul style="list-style-type: none"> - ochrana přírody při masových sportovních akcích 	<p><u>tělesná výchova 1. 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - chování v přírodě, ochrana přírody při sportovních akcích

3. f) rozvoj ekologického vědomí veřejnosti

- globální ekologické problémy a možnosti jejich řešení	<u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - globální problémy životního prostředí a možnosti jejich řešení <u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - přírodní jevy a možnosti jejich narušení - příčiny, prevence a důsledky živelných pohrom a ekologických katastrof, odstraňování příčin a následků
- zásady ochrany přírody	<u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - ochrana přírody - odpovědnost lidí - péče o volně žijící zvířata <u>tělesná výchova 1. 5. ročník: součást učiva</u> - chování v přírodě, ochrana přírody při sportovních akcích
- akce typu Den Země, Den stromů apod.	- účast žáků na akcích v rámci Dne Země, Dne stromů apod. (dle možností školy)

4. vztah člověka k prostředí

4. a) naše obec a region

- krajina v regionu	<u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u> - místo, kde žijeme - domov, prostředí domova - orientace v místě bydliště - škola, prostředí školy, okolí školy - regionální památky, péče o památky <u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - orientace v místě bydliště a okolí školy - cesta na určené místo - kulturní a historické památky a události regionu - rakovnické pověsti <u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - orientace v místě bydliště a okolní krajině - cesta z domova do školy (práce s plánem obce) - obec, místní krajina – její části, poloha v krajině - minulost a současnost obce - kultura, sportovní aktivity a služby v obci - dopravní síť v regionu - přírodní a umělé prvky v okolní krajině - estetická hodnota a rozmanitost okolní krajiny <u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - pojmy domov, vlast, rodný kraj - místní oblast, region (vlastivědná a turistická mapa) - regionální specifika - výrobky regionálního průmyslu a zemědělství - kulturní, historické a přírodní zajímavosti regionu - regionální historické nálezy z období nejstaršího osídlení naší vlasti - kulturní instituce ve městě a v regionu <u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - vyhledávání regionálních zajímavostí (kulturních, přírodních, historických na mapě regionu - exkurze na zajímavá místa regionu - regionální památky, péče o památky
---------------------	---

- krajina v regionu	<u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - ekosystémy v regionu a jejich zástupci
- surovinové zdroje a jejich využití	<u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u> - těžba nerostů v regionu a její význam (využití nerostů)
- průmysl a zemědělství v regionu	<u>vlastivěda 4. ročník: součást učiva</u> - výrobky regionálního průmyslu a zemědělství

4. b) vybraný lokální ekologický problém

- příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení ekologických problémů	<u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u> - základní globální problémy – sociální problémy, konzumní společnost, životní prostředí) - změny a problémy v blízkém společenském a přírodním prostředí - identifikace a řešení ekologického problému v obci
- identifikace a řešení lokálního ekologického problému	<u>projektové vyučování - 5. ročník</u> - identifikace konkrétního aktuálního problému - hledání příčin lokálního ekologického problému - důsledky ekologického problému - hledání možností nápravy - zajišťování ochrany životního prostředí v regionu (odbor životního prostředí MěÚ, údržba městské zeleně...) - prezentace vlastního názoru na vznik a řešení lokálního ekologického problému - diskuse: respektování pravidel rozhovoru (střídání role posluchače a mluvčího), obhajoba vlastního názoru pomocí klidné a rozumné argumentace, respektování jiných názorů - obrazová prezentace výsledků projektu (nástěnka, výstavka produktů, fotografie z projektu...)

4. c) ochrana zdraví, vliv kvality životního prostředí na zdraví člověka

- kvalitní životní prostředí jako základní podmínka zdravého života	<u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u> - vztah mezi kvalitou životního prostředí a zdravím člověka
- možnosti ochrany zdraví; zdravý způsob života	<u>informatika 5. ročník: součást učiva</u> - pravidla práce v odborné učebně výpočetní techniky - bezpečnost a hygiena práce s počítačem <u>prvouka 1. ročník: součást učiva</u> - péče o zdraví - pitný a pohybový režim - racionální strava - osobní hygiena - zdraví, nemoc, úraz - prevence úrazů - BESIP, bezpečná cesta do školy - základy první pomoci, tísňová volání - péče o nemocného, návštěva lékaře - osobní bezpečí: ochrana proti zneužívání <u>prvouka 2. ročník: součást učiva</u> - prevence nemocí a úrazů, první pomoc - ochrana zraku a sluchu, první pomoc, - BESIP, dopravní značení - osobní bezpečí - chování v mimořádných situacích, přivolání pomoci, tísňová volání

<p>- možnosti ochrany zdraví; zdravý způsob života</p>	<p><u>prvouka 3. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - péče o zdraví na základě poznání stavby a funkce lidského těla (držení těla, intimní a duševní hygiena, denní režim) - osobní bezpečí - bezpečné chování v kontaktu s neznámými osobami, asertivní komunikace - řešení krizových situací, přivolání pomoci, telefonní čísla tísňových linek a komunikace s jejich operátory <p><u>vlastivěda 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pravidla bezpečného chování v přírodě <p><u>přírodověda 4. a 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - chování v mimořádných situacích (vyhlášení poplachu, evakuace, evakuační zavazadlo, respektování pokynů dospělých, přivolání pomoci, telefonní čísla pro tísňové volání, komunikace s operátory tísňových linek) <p><u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - IZS (jednotlivé složky a jejich činnost) <p><u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - osobní a intimní hygiena - zdravý způsob života - zásady racionálního stravování <ul style="list-style-type: none"> - poruchy příjmu potravy a jejich příčiny (mentální anorexie, bulimie, ortorexie) - duševní hygiena - denní režim (vyvážený podíl práce, odpočinku a spánku) - prevence úrazů, vhodné místo pro hry - návykové látky <ul style="list-style-type: none"> - druhy návykových látek - nebezpečí spojená s užíváním návykových látek - techniky odmítání návykových látek - bezpečné chování v rizikovém prostředí, vyhledání pomoci v případě ohrožení sociálně patologickými jevy - situace hromadného ohrožení a jejich řešení - BESIP pro chodce a cyklisty, dopravní značky, bezpečnostní prvky pro prevenci úrazů v dopravě - značení nebezpečných látek - infekční nemoci přenosné krví a jejich prevence - HIV/AIDS, způsoby přenosu, preventivní opatření <p><u>hudební výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hlasová hygiena - ochrana sluchu při poslechových činnostech <p><u>výtvarná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost a hygiena práce s výtvarnými materiály - pravidla práce v odborných učebnách (učebně výtvarné výchovy a keramické dílně) <p><u>pracovní vyučování 1. – 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost a hygiena práce v hodinách PV - pravidla práce v řemeslné dílně, keramické dílně, cvičné kuchyni, cvičném bytu, šicí dílně - bezpečná obsluha elektrospotřebičů (3. – 4. ročník) - základy správné výživy <ul style="list-style-type: none"> - výběr zdravých potravin (1. ročník) - nákup potravin (2. ročník) - nákup a skladování potravin (3. – 4. ročník) - nákup, příprava, skladování potravin; rozpočet (5. roč.) <p><u>pracovní vyučování 5. ročník (dívky) : součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hygiena ženy, základy sexuální výchovy - péče o problematickou pleť
--	---

<p>- možnosti ochrany zdraví; zdravý způsob života</p>	<p><u>pracovní vyučování 5. ročník (chlapci): součást učiva</u> - péče o problematickou pleť</p> <p><u>pracovní vyučování 3. – 5. ročník: součást učiva</u> - vybavení příruční lékárničky (pojmenování, využití) - ošetření drobných poranění v dílně, kuchyni, na zahradě - prevence úrazů, vhodný výběr pracovních pomůcek a jejich správné používání - ochranné pomůcky</p> <p><u>tělesná výchova 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - zásady bezpečnosti při cvičení v tělocvičně, plaveckém bazénu, na hřišti a v přírodě, pravidla práce v odborných učebnách pro pohybové aktivity - osobní hygiena před cvičením a po cvičení - vhodné a nevhodné prostředí pro pohybové aktivity - vhodné oblečení a vybavení pro cvičení v tělocvičně, bazénu, na hřišti a v přírodě - výběr cviků individuálních zdravotních omezení (neprovádění kontraindikovaných činností) - první pomoc při poranění, vybavení lékárničky - protahovací, vyrovnávací, dechová, kompenzační a relaxační cvičení, cvičení podporující správné držení těla - dopravní výchova, BESIP (křižovatky, železniční přejezd, semafore, dopravní kázeň), - návštěva dopravního hřiště</p>
--	--

4. d) nerovnoměrnost života na Zemi

<p>- rozdílné podmínky života rostlin a živočichů na různých místech zeměkoule</p>	<p><u>přírodověda 5. ročník: součást učiva</u> - příčina rozmanitosti životních podmínek na Zemi</p>
<p>- přizpůsobení se rozdílným životním podmínkám</p>	<p><u>přírodověda 4. ročník: součást učiva</u> - typy ekosystémů - vzájemné vztahy organismů v ekosystému a způsoby přizpůsobení se prostředí (shody a rozdíly v přizpůsobení se prostředí u jednotlivých prvků ekosystému)</p>

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy průřezového tématu:

1. kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (receptivní činnosti)

<p>- čtení textu s porozuměním</p>	<p><u>český jazyk 1. 5. ročník: součást učiva</u> metody ověřování míry porozumění textu: - přikládání slov a vět k obrázkům - práce podle písemných instrukcí - tvoření otázek k textu a odpovědi na otázky - hlavní postava a její vlastnosti - hlavní myšlenka textu - rozlišení místa, času a děje - prostředí reálné a pohádkové - nahrazování slov jejich synonymy - samostatné vyprávění obsahu textu, ilustrace k textu, dramatizace</p>
------------------------------------	--

- čtení textu s porozuměním	<u>prvouka 2. -3. ročník, vlastivěda 4. – 5. ročník, přírodověda 4. – 5. ročník, pracovní vyučování 2. – 5. ročník</u> <u>součást učiva</u> metody ověřování míry porozumění textu: - odpovědi na otázky - vysvětlování nových pojmů - demonstrace na příkladech z praxe
- výběr základních informací z textu, rozlišování podstatného od nepodstatného	<u>matematika 1. – 5. ročník: součást učiva</u> - výběr základní informace z textu slovních úloh <u>český jazyk 1. – 5. ročník, anglický jazyk 3. – 5. ročník</u> <u>vlastivěda 4. – 5. ročník, přírodověda 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - práce s textem v učebnici, encyklopedii apod: - členění textu (vyhledávání odpovědi na otázky v textu) - výběr základních informací z textu: a) ústní zopakování nejdůležitějších informací b) podtrhávání základních informací v textu c) zpracování základních informací do sešitu formou stručných poznámek
- identifikování základních orientačních prvků v textu - uspořádání textu odborného textu; struktura, zvýraznění klíčových informací	<u>český jazyk 1. – 5. ročník, anglický jazyk 3. – 5. ročník</u> <u>vlastivěda 4. – 5. ročník, přírodověda 4. – 5. ročník: součást učiva</u> - práce s odborným textem: - orientace v učebnici (podle písemně uvedeného obsahu) - členění textu do kapitol, odstavců, vět - struktura kapitoly (výklad, příklady, kontrolní otázky) - barva, velikost a typ písma - obrázky, schémata, grafy, symboly, vysvětlivky, odkazy - podtrhávání důležitých informací - zpracování základ. informací do stručných poznámek
- mediální sdělení v denním tisku, časopisech a televizi - orientace v nabídce časopisů a televizních pořadů podle obsahu - zhodnocení formy mediálního sdělení - rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných	<u>český jazyk 5. ročník: součást učiva</u> - práce s tiskem (časopisy) - nabídka dětských časopisů - zaměření dětských časopisů - grafická podoba a struktura dětských časopisů - hodnocení obsahové i formální stránky časopisů - televizní tvorba - orientace v televizním programu - obsahové zaměření televizních pořadů - hodnocení obsahové i formální stránky pořadů <u>informatika 5. ročník: součást učiva</u> - hodnocení obsahu a formy mediálních sdělení na internetu - rozdíl mezi reklamou a zprávou
- internet jako sdělovací prostředek	<u>informatika 5. ročník: součást učiva</u> - internet - základní pojmy - základní ovládací prvky - praktický nácvik vyhledávání informací na internetu (vyhledávací stránky, hledání pomocí klíčových slov) - oblíbené internetové adresy (seznámení s obsahem)
- hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením	<u>informatika 5. ročník: součást učiva</u> - hodnocení obsahu a formy mediálních sdělení na internetu - rozdíl mezi reklamou a zprávou
- kritické hodnocení mediálních sdělení	<u>český jazyk 5. ročník: součást učiva</u> - kritické hodnocení věrohodnosti mediálních sdělení - odhalování reklamních triků - „Kdo, co a proč mi chce něco říci a mohu tomu věřit?“ - jaké jsou cíle autora sdělení (zisk nebo informace)

2. interpretace mediálních sdělení a reality (receptivní činnosti)

<p>- různé typy sdělení podle obsahu</p>	<p><u>výtvarná výchova 5: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - plakát a jeho funkce (upoutání pozornosti, propagace, informace) - obsah a forma plakátu (výběr informací na plakát, volba výrazových prostředků) - vlastní tvorba plakátu <p><u>výtvarná výchova 5: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - obaly na zboží = „reklama, poskytující pravdivé informace“ <ul style="list-style-type: none"> - nutné informace - výrazové možnosti písma - barevnost a grafická podoba obalu <p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hodnocení obsahu a formy mediálních sdělení na internetu - rozdíl mezi reklamou a zprávou <p><u>český jazyk 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s tiskem (časopisy) <ul style="list-style-type: none"> - nabídka dětských časopisů - zaměření dětských časopisů - grafická podoba a struktura dětských časopisů - hodnocení obsahové i formální stránky časopisů - televizní tvorba <ul style="list-style-type: none"> - orientace v televizním programu - obsahové zaměření televizních pořadů - hodnocení obsahové i formální stránky pořadů
<p>- rozdíl mezi reklamou a zprávou</p>	<p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hodnocení obsahu a formy mediálních sdělení na internetu - rozdíl mezi reklamou a zprávou
<p>- rozbor obsahové i formální stránky reklamy; „reklamní triky“, klamavá reklama</p>	<p><u>český jazyk 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kritické hodnocení věrohodnosti mediálních sdělení - odhalování reklamních triků <ul style="list-style-type: none"> - „Kdo, co a proč mi chce něco říci a mohu tomu věřit?“ - jaké jsou cíle autora sdělení (zisk nebo informace)

3. fungování a vliv medií ve společnosti (receptivní činnosti)

<p>- vliv médií v každodenním životě jedince a rodiny (vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování)</p> <p>- média a kultura</p>	<p><u>projektové vyučování - 5. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jaké místo v denním režimu žáků a jejich rodičů zaujímá sledování televize, tisku a filmů, internet, poslech hudby (co sledují a poslouchají, co vyhledávají na internetu a v tisku, kolik času tomu věnují) - vliv médií na komunikaci mezi lidmi (rozdíl mezi skutečnými setkáními přátel a komunikací prostřednictvím mailů, sms a sociálních sítí, upřímnost ve vztazích) - sociální sítě a jejich vliv na život jedince (co si lidé na sociálních sítích sdělují a jak to může ovlivnit jejich život – popularita, kyberšikana) - jak nás ovlivňuje reklama (jak identifikovat klamavou reklamu, jak ovlivňuje reklama naše nákupy) - situační scénky „reklama na prodej zboží“ (jak udělat reklamu, aby byla účinná a jak jí nepodléhat) - jak ovlivňují média popularitu umělců - možnosti prezentace divadelních představení, literatury, hudby v médiích (tisk, internet, televize...)
--	--

4. tvorba mediálního sdělení (produktivní činnosti)

<ul style="list-style-type: none"> - tvorba mediálního sdělení pro školní časopis nebo zhotovení výukové pomůcky - grafické zpracování - zpracování příspěvků na počítači <ul style="list-style-type: none"> - opis a přepis textů, úprava textů - MS Word - vyhledávání informací - konečná úprava časopisu nebo výukové pomůcky <ul style="list-style-type: none"> - tisk - kroužková vazba 	<p><u>informatika 5. ročník: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvoření pozvánky, plakátu a příspěvku do školního časopisu pomocí grafického a textového editoru - grafický editor - program Malování (Windows) <ul style="list-style-type: none"> - vyhledání programu v počítači (nabídka Start) - otevření programu - základní popis okna - úpravy velikosti a polohy plochy - vytváření jednoduchých obrázků <ul style="list-style-type: none"> - nástroje „tužka“, „guma“, „plechovka“, „štětec“ - předdefinované tvary: úsečka, obdélník, elipsa - výběr barev - ukládání a otevírání dokumentu - tisk dokumentu - textový editor MS Word <ul style="list-style-type: none"> - vyhledání programu v počítači (nabídka Start) - pojmenování, uložení, zavření a otevření dokumentu - orientace na alfanumerické klávesnici - klávesy Shift, Escape, Caps Lock a jejich funkce - mezerník - psaní malých a velkých písmen, psaní číslic - typ a velikost písma - přepis a opis krátkých textů - opravy chyb v textu, práce s chybou - využití softwaru pro automatické opravy pravopisu - vkládání obrázků do textu - tisk - internet: <ul style="list-style-type: none"> - základní pojmy - základní ovládací prvky - praktický nácvik vyhledávání informací na internetu (vyhledávací stránky, hledání pomocí klíčových slov) - oblíbené internetové adresy (seznámení s obsahem) - stahování obrázků - respektování autorských práv <p><u>pracovní vyučování: zařadit do hodin dle potřeby</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - obsluha přístroje pro zhotovení kroužkové vazby (s pomocí učitele)
<ul style="list-style-type: none"> - technologické možnosti při zpracování příspěvků do školního časopisu nebo tvorbě výukové pomůcky; jejich omezení 	<p>žáci využívají při vlastním zpracování mediálního sdělení práci s počítačovými programy, kopírkou, počítačem, digitálním fotoaparátem (s pomocí vyučujícího)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - tvorba dalších typů mediálních sdělení 	<p><u>výtvarná výchova 5: součást učiva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - plakát <ul style="list-style-type: none"> - funkce plakátu (upoutání pozornosti, propagace, informace) - obsah a forma plakátu (výběr informací, volba výrazových prostředků) - vlastní tvorba plakátu - obaly na zboží = „reklama, poskytující pravdivé informace“ <ul style="list-style-type: none"> - nutné informace - výrazové možnosti písma - barevnost a grafická podoba obalu